

La catàstrofe sísmica del Japó

El President del Consell de Ministres, almirall Yamamoto, que tot just acabava d'organitzar el seu govern, resultà ferit en la catàstrofe. - Diuen de Pequín que ha desaparegut l'arxipèlag de Bonin, situat entre les illes Marianes i el Japó

Les ciutats colpides

Es possible la previsió dels terratrèmols?

Els cataclismes sísmics del segle XX

Tokio i Yokohama. — La capital i el port. — Altres poblacions destruïdes. — Osaka i Kobe no han patit la catàstrofe. — L'hora del terratrèmol.

Tokio, la capital del Japó, està situada a l'illa de Nippon, la primera de l'imperi, al qual dona nom, a l'estuari del riu Shumida, que desemboca a la badia. Topogràficament, la ciutat està dividida en dues parts: l'alta, Yamanote i la baixa, Chiyomachi. Segons indiquen els telegrames, la part més castigada pels terratrèmols i els incendis ha estat Yamanote. La capital del Japó és una de les ciutats més grans del món. Ocupa unes trenta milles quadrades de superfície, i amb els seus suburbis té una població d'uns tres milions d'habitants. La xifra oficial de la ciutat de Tokio és de 1.301.301 habitants, segons les darreres estadístiques.

Als carrers, sempre plens de gent, hi ha tota mena de vehicles, ofereixen un aspecte curiós i pintoresc. S'hi veuen l'Orient i l'Occident, la ciutat antiga i la nova. S'hi veuen tramvies i «rickshaws», bicicletes, automòbils, telèfons i fanals xinesos. Al costat de les cases de fusta hi ha cases de ciment. S'hi veuen finestres de paper i finestres de vidre, sostres de teula i sostres de palla.

El Palau Reial, que els primers telegrames donaven com a totalment destruït, ofereix també aquesta barreja d'europèu i asiàtic en la seva arquitectura. També hi ha una Universitat moderna.

Les antigues cases japoneses, que encara formen una gran part de la població de Tokio, estan fetes amb materials molt lleugers: generalment fusta, paper i palla. Però això mateix que les fa més resistents als terratrèmols, tan freqüents al Japó, les converteix en un combustible fàcil en casos d'incendi. Les cases destruïdes són de pedra i teula, i ofereixen més resistència al foc, però en casos de terratrèmol constitueixen un greu perill. Les cases japoneses són fàcilment destruïbles, en previsió dels terratrèmols. La bastida no està clauada, sinó ajustada, de manera que en cas de terratrèmol es vincla, però no es trenca. Moltes vegades, quan comença un terratrèmol fort, els japonesos desmunten llurs cases ràpidament i fugen al camp. No hi ha gaires mobles. Llurs llits són matalassos de palla en bastides, de fusta que col·loquen damunt el trespol. A les parets hi tenen pintures i taulells que canvien amb les estacions.

La major part de les cases han estat destruïdes pels incendis que ha produït el terratrèmol, en trencar les canonades de gas, els filferros elèctrics, etc., bicar el foc de les cuines i fogons, etc. Una gran part dels morts ho han estat també pels incendis que han seguit al terratrèmol. La violència sense precedents d'aquesta sotragada sísmica resta evidenciada amb l'espantosa catàstrofe que ha produït en una terra on ja les edificacions estan preparades per a resistir aquests fenòmens, que tant hi sovintegen. La mateixa sotragada a una ciutat europea de la població de Tokio i Yokohama hauria causat encara moltes més víctimes.

Yokohama, com recordarem en rebre les primeres notícies de la catàstrofe, és un dels ports principals de l'imperi. Ciutat relativament moderna, car, en ésser oberta l'any 1859 al comerç estranger, era una petita vila de pescadors, ha crescut ràpidament. És el port de Tokio, al qual l'uneix un tren elèctric. El cens de l'any 1920 li donava una població de 422.938 habitants. Està situada a la mateixa badia de Tokio. La població japonesa té els carrers estrets i mal pavimentats. Els europeus resideixen principalment al Bluff, que ofereix un aspecte occidental. La majoria dels residents europeus són anglesos. De Yokohama a Tokio hi ha uns trenta quilòmetres de tren, que l'elèctric salva en menys d'una hora com de Barcelona a Sabadell.

Segons diuen els telegrames, han quedat també totalment o parcialment destruïdes les ciutats de Gotemba, Aomi, Chiba, Hakone i Hongo i altres poblacions de la badia de Tokio, la península d'Izu o els voltants del Mont Fuji. Algun diari de Barcelona inclou entre les ciutats destruïdes la d'Osaka el Manchester del Japó, que té un milió i mig de habitants. Això no és exacte. Ni a Osaka ni a Kobe no hi ha hagut de grans víctimes ni pèrdues. Sentiren el terratrèmol ja en forma molt atenuada. Tampoc sembla que hi ha hagut víctimes ni destruccions a Kio-to ni Nara. Precisament d'Osaka s'han anat rebent les principals notícies de la catàstrofe.

El primer terratrèmol fou sentit un xic abans de migdia de dissabte. El registraren els Observatoris de Washington, Victòria, Brusselles, Viena, Munic i El Cairo.

Pot dir-se que el Japó és la terra clàssica dels terratrèmols. Entre els més terribles hom cita els de 1586 i de 1855, que varen devastar el país dels samurais i dels kakimono.

Hi ha entre el públic una creença molt estesa associant els terratrèmols amb les erupcions volcàniques i barrejant aquestes amb les conseqüències d'aquelles. Sobre aquest punt, M. René Nassau, del Laboratori de Geologia de París, ha dit que els estudis fets per savis com Lacroix, Lemoine, Moureu i altres, poden donar lloc a conclusions del tot diferents.

Pel que es refereix al Japó, el terratrèmol que ha provocat un cataclisme sense precedents, podria ésser previst? Si no es pot afirmar, almenys hi cap el pensar-ho, puix alguns fenòmens com la desaparició d'illes a l'Oceania i l'aparició d'altres prop de les costes d'Indoxina, són deguts segurament a una agilitat submarina anormal. Com explicar aquesta agilitat? Una hipòtesi que s'hi apropa és la d'erupcions volcàniques al fons dels mars d'Extrem Orient. Aleshores és que la constitució geològica del Japó és essencialment volcànica i tot el seu terreny ha de sofrir les repercussions dels fenòmens d'erupcions, tant si són properes com llunyanes. La freqüència de les catàstrofes en alguns països més exposats que altres és, doncs, un fenomen físic del qual ningú no s'ha de sorprendre.

Per a la regió pirenaica, en la qual s'ha constatat aquest any una agilitat subterrània, hi ha necessitat indubtablement d'una altra hipòtesi. Als Landes, per exemple, no es pot tractar d'erupció volcànica. Però hi ha els desplaçaments subterranis, hi ha aquesta gran quantitat de grutes naturals que pot dir-se que se'n descombreixen cada dia i que són la prova de socavacions, de sots, de buits que porten en gran els mateixos fenòmens que una ruptura al baix fons del canal Sant Martí. Aquesta comparació tal vegada no sigui científica, però és exacta, i la multitud de sotragades insignificants registrades aquest any, al sud-oest, demostren que les causes llunyanes de la constitució del terreny gascó són sempre actives. En el fons, el coneixement del misteri sols s'obindrà per l'estudi del magma terrestre.

Aleshores, que succeeix al centre de la terra? Les llaves són roques en fusió. Això és sabut, però des de quina profunditat són vomitades? És que les terres es refreden i que aquest refredament provoca plegaments, crismes i assentaments desmesurats, ocasionant vastes dislocacions de la superfície? En veritat, no se'n sap res. Coneixem malament els fons marins i les experiències necessàries requereixen molt de temps i despeses considerables. I quan hom coneixerà la causa exacta dels terratrèmols, quan hauran estat catalogats en volcànics o d'erupció, no ens trobarem pas millor armats per a prevenir-los ni per atenuar-ne les funestes conseqüències.

En resum, la nomenclatura admesa generalment divideix els fenòmens sísmics en volcànics, de desplaçament i tectònics, segons estiguin en relació amb els volcans, amb les ruptures d'equilibri que s'han de produir a conseqüència de fenòmens de dissolució en l'interior

A Sant Pere de la Martinica. — A la vall de Kangra. — Els terratrèmols d'Itàlia. — El volcà de Taal. — San Francisco de Califòrnia. — A Xile. — A Nicaragua. — A Formosa. — A Turquia. — A Pèrsia. — Al Japó.

La catàstrofe del Japó, com dèiem ahir, ultrapassa tots els precedents. Comparant el nombre de víctimes que ha ocasionat amb el de les altres catàstrofes sísmiques d'aquest segle, veiem que supera, no tan sols el de cada una d'aquestes, sinó també el de totes juntes.

Heu's act un resum d'aquestes catàstrofes:

El 8 de maig de 1902: Destrucció de Sant Pere de la Martinica, per l'erupció del volcà de Mont Pelée, trenta mil morts.

El 4 d'abril de 1905: Terratrèmols de la vall de Kangra, Himalaya, 20.000 morts.

El 14 de setembre de 1905: Terratrèmols de Califòrnia. Vuit ciutats i milers viles destruïdes. 5.000 morts.

El 4 de gener de 1904: Terratrèmols de Nicaragua. 3.000 morts.

El 18 d'abril de 1906: Terratrèmol de San Francisco de Califòrnia: Pèrdues per valor de 300 milions de dòlars. 1.000 morts.

Març i abril de 1906: Terratrèmols de Xile, Formosa, 6.000 edificis destruïts. 5.000 morts.

Agost de 1906: Terratrèmol de Vailparadis, Xile. 50.000 persones sense llar. 5.000 morts.

El 28 de desembre de 1908: Terratrèmols de Sicília i Calàbria. Messina i Reggio destruïdes. 77.283 morts.

El 30 de gener de 1911: Destrucció d'onze poblets del llac de Bombon (Batangues, Filipines), per erupció del volcà de Taal. 2.000 morts.

El 9 d'agost de 1912: Terratrèmols de Constantinoble, Adrianópolis, Gal·lipoli, etc. 40.000 persones sense llar. 1.000 morts.

El 13 de gener de 1915: Terratrèmol a la regió dels Abruzzos (Itàlia). Algunes ciutats destruïdes. Danys a Roma. 24.000 morts.

Novembre de 1922: Terratrèmols de la regió de Coquimbo (Xile). 25.000 persones sense llar. 1.000 morts.

Maig de 1923: Terratrèmols de Turbat-Haidari (Pèrsia). Sis viles destruïdes. 4.000 morts.

1 de setembre de 1923: Terratrèmols del Japó. Tokio, Yokohama i moltes altres poblacions destruïdes. Milions de persones sense llar. Milers de milions de pessetes de pèrdues. Cinc cents mil morts.

Cal esmentar el fet que, en aquest segle, els terratrèmols no han produït cap catàstrofe a l'Àfrica. L'únic país d'Europa castigat per aquestes catàstrofes ha estat Itàlia.

dels llits sedimentals o amb les dislocacions que han fetanar el «sostre» terrestre. Restarà aquesta classificació? És possible que la química arribi a explicar problemes vertiginosos que en llur enunciat completen la formació dels mons i la causa primera de l'Univers.

LA TEMPERATURA DEL FOC

Osaka, 4. — Segons manifestacions de testimonis oculars que aconseguiren fugir de Tokio, la temperatura registrada en els principals focus de l'incendi que es va produir en aquella capital va arribar a 1509 graus Fahrenheit, morint nombroses persones que no pogueren fugir malgrat llurs esforços, a conseqüència de tan terrible excés de calor. — Havas.

LA CIUTAT DE KOBE INTACTA

Brussel·les, 4. — En el ministeri de Negocis estrangers s'ha rebut un missatge oficial del consol de Bèlgica a Kobe, en el qual anuncia que aquesta ciutat està intacta, però que per trebar-se tallades les comunicacions no té cap notícia de la resta del Japó. — Havas.

L'ARRÓS DESTRUIT

Tokio, 5. — Es calcula en set milions d'hectòlitres la quantitat d'arrós que ha quedat destruïda en aquesta capital. — Havas.

L'ALMIRALL SAMAMOTO, FERIT. — PRÍNCIPS MORTS.

Londres, 5. — Comunicuen de Tokio als diaris d'aquesta capital que el president del Consell japonès almirall Yamamoto ha resultat ferit de l'esquena per haver-se enfonsat el sostre del Club Nàutic, on es trobava.

Ha mort, a conseqüència de les desgràcies d'aquest dies, la princesa

Yoshiko, la princesa vídua de Yamashina, i els prínceps Shimatzu i Hirokoda. El vescomte de Yiahashi, la mort del qual havia estat anunciada, està salvat. — Havas.

L'INCENDI DE TOKIO

Osaka, 5. — L'incendi de Tokio, causat per la ruptura de les canonades de gas, ha durat 24 hores. Ha estat inútil tots els esforços que s'han fet per aconseguir l'extinció. — Havas.

EL NOMBRE DE MORTS A TOKIO I YOKOHAMA

San Francisco de Califòrnia, 5. — Un radiograma rebut de Iwaki anuncia que el ministre japonès de l'Interior calcula en deu mil el nombre de morts a Tokio i cent mil a Yokohama, havent-hi gran nombre de ferits en ambdues ciutats. — Havas.

MILLORA LA SITUACIÓ

San Francisco de Califòrnia, 5. — A la ciutat de Tokio la situació ha millorat sensiblement. El servei d'algunes ha estat reparat i el de la llum restablert en part.

Comencen a arribar els queviures francesos. — Havas.

TERRATREMOLS AL TURQUESTAN

París, 5. — Telegrafien de Moscou als periòdics d'aquesta capital que notícies rebudes de Tachken (Turquestan) per telegrafia sense fils, anuncien que el dia 2 del corrent es registraren a Turquestan violentes sotragades, que destruïren alguns pobles. — Havas.

DESAPARICIÓ DE LES ILLES BONIN

París, 5. — Comunicuen de Londres a «Le Petit Parisien» que s'ha rebut un despatx de Pequín anunciant la desaparició de l'arxipèlag Bonin-Sima. — Havas.

DESORDRES A TOKIO

San Francisco de Califòrnia, 4. — Un radiograma de Iwaki anuncia que han ocorregut desordres a Tokio en procedir-se al repartiment de queviures a la població.

La policia hi ha hagut d'intervenir, veient-se obligada a fer ús dels sabres.

El pont de Ryogoku s'ha enfonsat, agafant entre les seves runes nombroses persones que havien quedat sense refugi.

La Universitat de Koije ha quedat destruïda. — Havas.

LES PROPORCIONS DE LA DESRACIA

Xang-Hai, 4. — L'Oficina de socors de Nagasaki comunica que han quedat destruïdes a Tokio 350.000 cases, essent fins ara el nombre de morts de 130.000. — Havas.

EL NOMBRE DE VÍCTIMES

San Francisco de Califòrnia, 4. — Un radiograma rebut avui en aquesta població anuncia que la policia de Tokio creu que el nombre de les víctimes ocasionades per la recent catàstrofe puja a 500.000, passant de 300.000 el nombre d'estatges destruïts. — Havas.

darca al través de cada la sortis

NOTICIES DE L'ESTRANGER

Butlletí internacional

5 de setembre de 1923

EL DISCURS DE STUTTGART En altres circumstàncies, l'importantíssim discurs del canceller alemany a Stuttgart hauria sigut molt comentat. Ara, distreta l'atenció universal per la terrible catàstrofe del Japó i l'actitud bel·licosa de Mussolini, no s'ha fixat prou en aquest transcendental esdeveniment.

Però les paraules de Gustau Stresemann tindran segurament unes conseqüències superiors a la seva ressonància. El canceller alemany digué clarament que qualsevol política exterior que seguis Alemanya havia de tenir com a objectiu l'alliberació dels territoris ocupats. Per aconseguir aquest objectiu, caldria fer els més grans sacrificis materials i oferir les penyores més productives. Aquesta era, exactament, la tesi de Walter Rathenau.

Gustau Stresemann veu en la nota belga i en l'actitud dels governs de Londres i Roma la possibilitat d'arribar amb l'esforç col·lectiu a un arranjament ulterior de l'afar de les reparacions. Alemanya agrairà que continuïn les converses i creu que, si els aliats aconseguïen salvar les diferències que separen llurs peticions de la capacitat de pagament del Reich, la solució no serà difícil. Recull les afirmacions de Raimond Poincaré que França no vol l'anexió de territoris ni la desintegració d'Alemanya i li ofereix l'ocasió de confirmar aquestes paraules amb els fets.

Cal cercar la solució del problema en la unitat econòmica d'Europa. Cal treure Alemanya del seu isolament, concedint-li la moratòria que necessita i facilitant-li l'endeutament de les seves finances, sense el qual mai no podrà pagar les reparacions.

Anglaterra creu que el discurs de Stuttgart ofereix una ocasió propícia per a reprendre les negociacions.

França tampoc ha escoltat amb indiferència les paraules de Gustau Stresemann.

Es molt de doldre i de plànyer que, en aquests moments, quan el conflicte entre França i Alemanya semblava entrar per camins de solució, Mussolini hagi plantejat aquest altre conflicte entre Itàlia i Grècia, negant-se a acceptar la mediació de la Societat de les Nacions i provocant temeràriament el perill de les més greus complicacions als Balcans.

LES ELECCIONS A IRLANDA El resultat definitiu de les eleccions generals a l'Estat Lliure d'Irlanda ha sigut el següent:

Govern	63
Republicans	44
Independents	16
Treballistes	15
Pagesos	15
Total	153

El govern no ha obtingut la majoria absoluta, però amb els independents i els pagesos que li són addictes té assegurat el concurs de la Dail o Parlament nacional.

Les notes sortints d'aquestes eleccions, llevat el triomf del govern, que tothom preveia, són: la derrota aclaparadora que han patit els treballistes i el gran nombre de diputats que han aconseguit els republicans. Els llocs guanyats pels republicans els han perdut els treballistes.

La victòria del govern és encara més gran pel nombre de vots que ha tingut que pel nombre de diputats que ha aconseguit, degut al sistema de representació proporcional vigent a Irlanda. Amb un sistema electoral com el vigent a Anglaterra, els Estats Units o Espanya, el govern hauria tingut majoria absoluta i el nombre de diputats republicans elegits hauria estat molt més petit. Un sol detall és prou significatiu: els deu principals cabdills dels republicans no aconseguiren sinó 63.675 vots, mentre que els ministres n'han obtingut 134.262. De 1.020.459 electors que han votat, 738.534, és a dir, un 73 per cent, ho han fet a favor de l'Estat Lliure i de la Constitució.

Ara cal veure si Eamonn de Valera i els seus republicans, molts dels quals estan detinguts, seran alliberats i aniran al Parlament.

JOAQUIM PELLICENA I CAMACHO

L'actualitat anecdòtica

ELS FEIXISTES VOLEN ELIMINAR LA CLAUQUE DELS TEATRES

Després del parèntesi de l'estiu s'ha reprès la temporada lírica als teatres de Milà, començant el teatre Verdi amb l'òpera d'aquest autor «Força del destí». El dia de la inauguració es produí un fet que ha estat molt comentat.

A la porta del teatre hi havia un vellet molt cosegut en les sales d'espectacles, era un cap de «claque». Tot plgat se li presentaren quatre joves resolutos els quals l'invitaren a que justificés la seva presència allí.

—No hi faig res — va contestar. — Tinc deu entrades que m'han proporcionat els senyors artistes que han de cantar aquesta nit i em proposava distribuir-les a alguns amics, per sostenir una mica la temporada que comença, a fi de bé, per pur amor de l'art...

—L'art no té necessitat del vostre

sosteniment — li va replicar un dels joves — i els «senyors» artistes encara manys. Les deu entrades poden llançar-les, marxen d'aquí i procureu que no se us hi torni a veure. Heu de saber què som i què volam. El Verdi es torna a obrir sense «claque», i des d'ara tots els teatres de Milà han de funcionar sense «claqueurs». Bona nit i home avisat...

El vellet se'n va anar tot moix i els quatre joves entraren al teatre, en el qual la funció d'inauguració es va celebrar sense «claqueurs» i entre contínues ovacions espontànies del públic.

Els quatre joves són ex-combatents i «ardits» de guerra, els quals pertanyen al grup feixista «Tonoli».

El programa que s'ha emprat aquest grup pot explicar-se en poques paraules: redimir l'art teatral de la vergonya dels aplaudiments essencials i per tant fer desaparèixer dels teatres la plaga dels «claqueurs».

Generalment no són aquestes els que cerquen els artistes, sinó aquestes als «claqueurs», encara que hi cap el dubte si amb això es mira a es-

segurar-se un apoi o tal vegada garantir-se contra una eventual hostilitat. De totes maneres l'explicació més corrent és que els artistes cerquen els «claqueurs», cantants d'òpera i d'òpera, autors, artistes de varietats, mestres, editors, propietaris de teatres i empresaris, tots miran a valorar-se els mateixos o els propis espectacles, sovint molt més enllà del mèrit real valent-se de la «claque» que no sols serveix per «donar el punt» dels aplaudiments i a fer moure l'apàtia del públic, com es presta també a aliar la vàlua de la producció, essent per tant no-civa a l'art en si i al qui hi milita.

A part de la immoralitat prejudicial, s'ha de considerar la immoralitat que representa deixar que aquestes persones visquin es forma parasitària i es vegin portats fatalment a forçar la màquina a límits intolerables. Han passat els temps en que per una petita tarifa, amb cavallerescs descomptes a les senyores, es retribuïen els aplaudiments anomenats de «sortida» i que graduava els successus segons la cordialitat i la insistència. Distíngia els «bis» quasi espontanis del «bis» a qualsevol cosa. Dosificava les veus efíccies de «bis» i «bravo» i el cridar al prosodi, i finalment reservava el «fanatismo» a preus convencionals.

Hi havia en tot això una honestetat comercial, i llevat de rares excepcions, tots eren modestos. Però que es pot pensar avui d'un tenor que per alimentar la «claque» donà setze mil liras i es presta que se li fes un homenatge d'un bastó amb el puny d'or, remès a la seva cambra com a record.

Per això a Milà ha estat molt ben rebuda la iniciativa del grup feixista «Tonoli». L'han secundada la corporació del teatre líric, l'oficina de collocació i els propietaris dels teatres posant-se a l'obra de fer front als caps de la «claque».

A Milà n'hi ha tres d'importants. Un d'ells fou trobat al Diana i la «nova policia teatral», no volent pertorbar el curs de l'espectacle, l'invità que fos al jardí a l'entreacte, junt amb la seva patrulla d'aplaudidors. Va haver-hi una especie de parada militar, davant la qual va presentar-se la «claque», i rebent una categorica advertència que no se la vegés més per allí. I la «claque», junt amb el seu cap, va desaparèixer.

Un altre dels caps-claque fou trobat al teatre Galeria. Quan fou intimat que deixés el seu ofici i que abandonés per sempre el teatre, recordant-se que en els seus bons temps havia fet de lluitador, intentà resistir-se dient:

— Jo sóc un ciutadà lliure. Tant és així que tinc la meua llicència d'ús d'arma.

I ensenyà el cinturó en el qual portava el revòlver. Però els altres li varen respondre amb uns arguments que el varen persuadir a eclipar-se tot seguit.

El tercer cap de la «claque», aspirant de tenor, es troba actualment a l'Argentina per portar el pes de les seves mans expertes. Els quatre conjurats havien convingut a separar-lo el dia que tornés, però semblava que un amic l'ha advertit i és probable que preferirà respirar l'aire americà.

L'episodi del teatre Verdi ha estat el darrer, i sembla que per ara s'ha obtingut que als teatres de Milà no hi hagi la plaga de la «claque».

A Tanger no passa res

Tanger, 4. — Tots els rumors que han circulat per la premsa estrangera, segons els quals hi havia hagut un incident entre «carabiners» italians i oficials dels tabors francesos i espanyols, estan mancats en absolut de fonament.

En els cirkols oficials s'ignora quin llogu pogut ésser l'origen dels esmentats rumors sobre el suposat incident, del qual ningú ha sentit parlar entre la població de Tanger. — Havas.

Els vice-presidents de la Societat de les Nacions

Ginebra, 4. — Aquest migdia ha celebrat la seva sessió inaugural la tercera reunió de l'Assemblea de la Societat de Nacions, sota la presidència del delegat cubà senyor De la Torriente, nomenat, com se sap, president de la mateixa.

En ella es van donar a conèixer

Curiositats mundials

VACANCES APROFITADES

Un estudiant de la Universitat de Tolosa, Norbert Casteret, explorant un petit corrent d'aigua subterrània, als voltants de Sant Martori, ha descobert, a poca distància de l'orifici de sortida de la galeria que l'aigua omplia quasi completament, l'entrada d'una segona galeria pendent i seca, en la qual hi havia diverses sales, de dimensió mitjana, en una de les quals experimentà una gran sorpresa.

Als ulls de l'estudiant se li presentaren imatges d'animals, bous i uns ós, modelades entre l'argila. També trobà gravats, representant animals i diverses pintures.

L'any 1912, visitant la gruta del duc d'Aubouert, de l'Ariege, el comte Enric Begouen va descobrir en una sala dos bous d'argila, un mascle i una femella, modelats amb un art molt realista, per un dels avantpassats dels temps prehistòrics que habitaven per tant de temps en les cavernes.

Fins ara aquestes dues mostres d'art primitiu, que havien suscitat dintre el món savi un viu interès i discussions apassionades, eren les úniques que es tenien, i llur antiguitat podia ésser discutida. Els animals de la gruta de Sant Martori, són més grans, d'una factura menys acabada, i en un estat de conservació menys perfecta que els de l'Ariege, però algunes de les seves parts són cobertes de cristallitzacions calcàries i d'estalactites.

Abans de seguir endavant en la seva exploració, l'estudiant Casteret telegrafà al comte Begouen, el qual s'ha pogut donar compte, al lloc mateix, de l'interès i la importància del descobriment.

UN FALS AMBAIXADOR

La setmana passada es presentà a un elegant hotel de l'Atlàntic City un personatge distingit, el qual demanà una habitació. El director li va respondre que l'hotel estava tot ocupat.

—En aquest cas — va respondre el desconegut — m'obliga a revelar la meua identitat. Jo soc sir Auckland Geddes, ambaixador de la Gran Bretanya.

Naturalment, la direcció de l'hotel es va donar pressa a posar a disposició seva tot un departament, i els periodistes s'afanyaren a demanar-li entrevistes.

El personatge féu declaracions sobre la política franco-britànica, i sobre les relacions americanes. Aquestes declaracions foren tramegades a

els noms dels presidents de les diverses comissions, que foren elegits aquest matí, i que són al mateix temps vice-presidents de l'Assemblea.

Aquesta va procedir a l'elecció, mitjançant escrutini secret, d'altres sis vice-presidents, entre els quals hi figura el comte de Imeno, representant d'Espanya. — Havas.

Arxius, Museus i Biblioteques

Provincial Arqueològic. — Obert de les onze del matí a la una de la tarda: Capella de Santa Agata. Plaça del Rei.

Municipal: Obert de les deu del matí a la una de la tarda i de les quatre a les set de la tarda: Casa de la Ciutat.

D'Arquitectura: Escola d'Arquitectura. — Segon pis de la Universitat. Museu Pedagògic de Ciències Naturals de L. Soler Pujol. — Plaça Real, número 10.

—Del Consell de Foment (Aragó, número 287, principal). Agricultura, Indústria, Comerç i Patologia vegetal. Pública. Tots els dies feiners, de deu a una i de quatre a sis del a tarda, els diumenges.

Especial de Mineralogia, Petrografia, Paleontologia i Conquillologia, de la Societat de Ciències Naturals «Club Muntanyenc», Princesa, 14, primer. — Obert d'once a una i de cinc a onze de la vetlla.

D'Història Natural de la Universitat: Edifici de la Universitat.

De la Catedral: Plaça de la Catedral.

tots els diaris americans.

Les agències trameteren el text de les declaracions a Londres, sabent-se aleshores que sir Auckland Geddes era un estranger.

Però entretant el distingit hoste, després d'haver pagat el compte que se li demanà, havia desaparegut, després d'haver donat les gràcies per les cortesies de les quals havia estat objecte.

MORT D'ALEGRIA D'HAVER TROBAT CASA

Malgrat l'estabilització de la corona, les condicions de vida a Viena estan ben lluny d'ésser normals. Una de les coses més difícils, és la de trobar un pis que no sigui moblat.

Un empleat de ferrocarrils, anomenat Rodolf Sesserka, feia tres anys que an cercava un. Sense haver perdut l'esperança, li fou comunicat un dia que havia obtingut un departament llure.

Dissortadament no va poder-lo ocupar. La seva alegria fou tan gran que morí d'un atac de febrida.

LA MORT DE L'HOME-BLAU

A Nova York ha mort el capità Frew Walter, que en altre temps era conegut per tot el món. Se li deia l'«home blau», i va formar part durant molts d'anys de la famosa galeria de fenòmens del circ Baruum.

L'autòpsia ha posat en clar que no sols la pell, sinó també el cervell, el cor i els altres òrgans, així com tots els teixits, eren de color blau. L'origen de tal fenomen és atribuït al fet que Frew, ara fa uns quaranta anys, treballant en una mina australiana, fou emmetzinat pel nítrat d'argent.

Però això no li va impedir que gaudís de bona salut. Ha mort als 68 anys.

ESTRELLA CINEMATOGRAFICA EN MINIATURA

Despatxos de Nova York anuncien que els pares de Baby Peggy, estrella cinematogràfica, famosa avui a tot el món, encara que sols té tres anys i mig, han signat un contracte en els termes del qual, amb l'art de la seva criatura, guanyaran un mili i mig de dòlars a l'any, durant els pròxims tres anys, més un premi de mig milió de dòlars, en acabar el contracte. Total cinc milions de dòlars.

Justament es fa notar que el president dels Estats Units, per quatre anys passats a la Casa Blanca, sols ha cobrat 300.000 dòlars. Quina poca valor té el diner!

Artístic i Arqueològic de Barcelona. — Obert de les nou del matí a la una de la tarda.

Especial de Patologia Vegetal del Consell de Foment (Aragó, número 287, principal). Pública. Tots els dies feiners, de deu a una i de quatre a vuit també es pot visitar els dies festius.

De la Corona d'Aragó: Carrer dels Comtes de Barcelona.

Provincial Universitaria. — Oberta de dos quarts de deu del matí a dos quarts de dues de la tarda: Edifici de la Universitat.

Biblioteca de l'Institut de Fisiologia (Facultat de Medicina), especialitzada en Fisiologia, Biologia i Biquímica, tots els dies feiners, de deu a una. Dies festius, de dos quarts d'once a dos quarts d'una.

De l'Associació de la Premsa Bàrnia (Canuda, 13): De sis a nou del vespre.

Biblioteca de l'Escola Elemental del Treball (Urgell, 187, Casa Batlló). — Especialitat en obres d'ensenyament tècnic per a obrers. Oberta tots els dies feiners, de sis a vuit des vespre.

Biblioteca especialitzada en matèries tèxtils. Escola d'Indústries Tèxtils de la Universitat Industrial (Urgell, 187), oberta, de deu a dotze. Servei de préstec.

Arús. — Oberta de deu a una del matí, i de set a nou del vespre. Passatge de Sant Joan, 26, principal.

Biblioteca de la Cambra de Comerç i Navegació. — Oberta els dies feiners, de dos quarts de deu a una, i de dos quarts de quatre a vuit; els diumenges, de deu a una.

La Veu de Catalunya

DIARI NACIONALISTA CATALA D'AVISOS I NOTICIES

Dimecres, 5 de setembre de 1923

Les minories parlamentàries de la Lliga

Una escandalosa falsificació

Per la dignitat del districte i de Catalunya

CONVOCATS anit passada pel senyor Ventosa i Calvell, a pree de molts valuosos representants de gairebé tots els pobles del Districte de Granollers-Badalona, van reunir-se a la Lliga Regionalista la Comissió d'Acció Política, les minories parlamentàries nacionalistes del Senat i del Congrés, juntament amb els esmentats representants, i amb el senyor Trias de Bes, per a tractar de les eleccions darrerament tingudes en aquell districte, dels fets escandalosos que van desenrotllar-s'hi i de les falsificacions comeses en algunes actes, especialment en les de Sant Feliu de Codines, no superades ni tan sols igualades en l'escandalosa història electoral d'Espanya.

Després d'haver expressat el senyor Trias de Bes, i els representants de Badalona i Montcada, llurs queixes i aspiracions, a la vista d'actes notorials, el senyor Ventosa i Calvell, en nom de la Comissió d'Acció Política i de les minories parlamentàries nacionalistes, va oferir que la Lliga Regionalista procuraria, per tots els mitjans que estan al seu abast, tant dintre com fora del Parlament, el triomf de la llei i de la justícia i la deguda satisfacció al districte de Granollers-Badalona.

Tot seguit es reuniren la Comissió d'Acció Política i els senadors i diputats nacionalistes, redactant, com a primer acte de llurs acords, — que s'estengueren a l'actuació general parlamentària —, el següent telegrama, adreçat als senyors President del Consell de ministres, ministre de Gràcia i Justícia i Fiscal del Tribunal Suprem:

«Ante escandalosa falsificación actas perpetrada para privar por segunda vez ilegítimamente representación parlamentaria Distrito Granollers al señor Trias, minorías nacionalistas Senado y Congreso, en reunión de hoy, reclaman enérgica e inmediata sanción tales delitos, incomprensibles en todo país civilizado e incompatibles con actuación de todos los que estimen la moralidad y la justicia atributos esenciales de la vida política.

Diputados: Ventosa i Calvell, Rahola, Batlle, Miracle, Güell, Recasens, Morera, Albó, Pla i Deniel, Maristany, de Ventós, Rusiñol, Pla i Carreras, Martínez Domingo i Creixell.

Senadors: Duran i Ventosa, Riera, Ramos, marquès de Camps, Ferrer-Vidal, Garriga i Massó.»

El nou ministre de Finances

SABRA DEFENSAR

LA PRODUCCIO DEL PAIS?

El nou ministre de Finances, don Felix Suárez Inclán, és un ferm defensor de les indústries del país. És autor de la llei de protecció a la producció de 1907, en virtut de la qual en tots els serveis públics i obres públiques s'han de preferir, sempre que hi hagi producció al país, els articles de la indústria del país. El Foment del Treball, agraït a les seves actuacions en defensa de la indústria, el va nomenar, anys enrera, soci de mèrit i li feu un apat d'homenatge.

Quan pel juliol passat es discutí al Congrés el projecte d'autoritzacions aranzelàries, el senyor Suárez Inclán, en diverses interrupcions va contradiure falsos arguments que feien els enemics de la indústria. En la sessió del dia 13 de juliol, el senyor Cánovas del Castillo sostenia que el déficit de la balança comercial no era el senyal absolut de la decadència de la indústria sinó únicament un factor interessant d'aquesta. Aleshores el senyor Suárez Inclán li feu una interrupció dient: «Es la depresión de la industria. Un país que no sea industrial está condenado al servilismo y a la muerte.»

En la mateixa sessió, per defensar-se d'unes acusacions que se li havien fet, va tenir una curta intervenció en el debat, dient, entre altres coses, el senyor Suárez Inclán:

«Con relación al proyecto de ley que se discute, no puedo decir más sino que yo pronuncié un discurso en el Senado el año pasado, oponiéndome a la que después fue ley del 22 d'abril de 1922. E hice bien, porque después he visto, y no voy a entrar ahora en el examen de los

convenios celebrados, que se ha hecho muy mal uso de la autorización que se concedió al Gobierno.

«Como tengo absoluta confianza en el Gobierno actual, todas las reservas que consigné entonces ténganse por no escritas, porque abrigó la confianza absoluta de que la industria ha de ser amparada como debe serlo por el actual Gobierno liberal.»

La «confianza absoluta» que tenia el senyor Suárez Inclán en el Govern actual per a defensar la indústria la deu haver vist frustrada amb motiu del tractat concertat amb Bèlgica, puix el nou ministre de Finances forma part de la Junta de Protecció a la indústria que ha combatut aquest tractat i que ara li tocarà aprovar o rebutjar.

Demés, si el senyor Suárez Inclán està convençut que s'ha fet molt mal ús de l'autorització que es concedí al Govern, cal esperar que essent ara govern procurará esmenar els desençorts comesos, denunciant els convenis celebrats i fent-ne d'altres que defensin els legítims interessos de la indústria.

Polítiques

UNA RECTIFICACIO

Els senyors Miquel Carner i Joan Mainou ens trameten llur enèrgica protesta pel fet que un setmanari hagi assegurat que En Josep Maria Trias de Bes té al seu despatx una placa que diu: José Maria Trias de Bes — Abogado. La veritat és que hi té dues plaques que diuen «Trias» i «Despatx», respectivament.

DELS ATROPELLS DE BADALONA

Hem rebut del ciutadà N'Antoni Campmany i Ribas, de Badalona, una protesta endreçada a les autoritats, blasmant els actes igualita-

AL DIA

Remarcant

Piemont? Finlàndia?

Apartem de Madrid els ulls, que allò fa fàstic. Hom no pot veure-hi, en els afers dels polítics madrilenys, més que la catàstrofe. En Cambó ja l'anunciava abans que passés el que ha passat en la darrera crisi, i en la crisi dintre la crisi. Fixem-nos en casa nostra: procurem dirigir el cor i el seny dels catalans. Però és que les coses de Catalunya, vulgues no vulgues, es relacionen amb les coses de Madrid; mentre Catalunya està l'espanyola, tota la política de Madrid afecta Catalunya, i fa mal o fa bé segons com es miri a Catalunya. Nosaltres creiem que fa mal, perquè no capim que pugui ésser encara un bé, llançar-nos, per desesperació, al separatisme.

Per això, quan llegim comentaris bromistes als afers del Marroc, quan veiem que algú es desenten del que al Marroc passa i s'alegra quan més s'enverina el problema, pensem que els milions i la sang dels catalans s'escampen per les terres d'Àfrica en proporció més alta que la de qualsevulla altra nacionalitat o regió d'Espanya. I pensem amb quina tristesa ho llegiran les famílies dels soldats catalans que combaten al Marroc, vulgues no vulgues.

Fixem-nos en Catalunya, en la seva representació, que és la Mancomunitat, en el seu President, que n'és el verb Onate o Borja? deia ahir l'articulista, referint-se al magnífic discurs d'En Puig i Cadafalch, expressió d'alt patriotisme i d'assenyat criteri.

I es pot afegir, per a demostrar l'equanimitat del discurs presidencial, el criteri que l'informa, que és el nostre: Piemont o Finlàndia? I aquest dilema de l'extrem President de Catalunya no es planteja als catalans, sinó als Govern, als pobles d'Espanya. No expressa un propòsit nostre; és una pregunta als altres: No és una amenaça separatista; és una noble expressió d'un sentiment germanivol. Pot ésser un borrador d'un «ultimatum»: no és un acte bel·lic, per ell mateix. Decidits a conquerir la nostra llibertat, que volem que siguem: Piemont o Finlàndia? De vosaltres depèn, no de nosaltres: trieu. I no cal dir que la pregunta és feta amb tot el desig que Catalunya sigui Piemont: car així, no sols ens salvem nosaltres, sinó que podem salvar els altres amb els quals estem units per llaços de família, de comerç, de convivència, de molts anys, encara que, sortosament, mai confosos.

Aquesta pregunta del President de Catalunya, és expressió d'un criteri polític absolutament ortodox dins la comunió nacionalista de la Lliga. És de sentiment? És de conveniència? És de possibilitat?

«Confessem que dins de cada cor nacionalista hi ha un batec separatista: és l'ideal de la majoria dels catalans que estimem la nostra terra i n'estem orgullosos.

Però en el seny dels nacionalistes hi ha quelcom que ens diu que el separatisme, la independència absoluta de Catalunya, ens portaria a coses pitjors que als extremitats irlandeses, car tindriem sobre nostre, no solament els catalans que no senten el separatisme, sinó tota la resta d'Espanya que no sabria actuar com Anglaterra.

Senyors que governen l'Espanya, que volem que siguem: Piemont o Finlàndia? Trieu. Nosaltres, la majoria dels catalans, encara volem ésser amics. Qui manara Espanya: Onate o Borja? Amb gust serem Piemont; però penseu que, de no ser-ho, els nostres fills voldran ésser i seran Finlàndia.

Que no hi ha pleb de nacionalitat que no es guanyi, en una forma o altra, si no es transigeix.

POL

bles que es cometeren a la ciutat de Badalona el dia 26 d'agost últim per a protegir arbitràriament el candidat ministerial.

Reste consignada aquesta nova mostra d'indignació.

NOVA JOVENTUT

Ha quedat constituïda en aquesta ciutat la Joventut Democràtica Nacionalista, la qual actuarà sota el programa de la Federació Democràtica Nacionalista, en el seu estatge social, carter de Sant Honorat, 7, principal.

Aviat es donarà a l'opinió nacionalista radical un manifest, on s'exposarà l'actuació a seguir l'esmentada agrupació.

El cas tràgic de Granollers-Badalona

Procediments insospitats

Les falsificacions a Sant Feliu de Codines

LA ressenya de la sessió de la Junta Provincial del Cens, que publicarem els dies 30 i 31 del mes passat, no donava pas idea del que succeï en la documentació electoral de Sant Feliu de Codines: en l'escrutini general es van poder veure els resultats, però no el procediment per arribar-hi. Encara que l'assumpte estigui confiat als tribunals, anem a explicar-ho clarament, perquè tothom pugui veure els mitjans que utilitzen els enemics de Catalunya per a mirar d'aconseguir una falsa representació parlamentària, ajudats pel Govern, al qual plau de tenir al Parlament obstacles que oposar a la marxa legal de les nostres aspiracions.

La història electoral d'Espanya, plena de tota mena de viles, coaccions, usurpacions, falsedats, intervenció de força armada, s'ha repetit a Badalona, a La Roca, a Canovelles, a Granollers (ciutat), com s'ha repetit a Torroella de Montgrí i Figueres, a Lleyda i a Cervera; però el cas de Granollers-Badalona, amb les actes de Sant Feliu de Codines, iniciat en les eleccions de 1921 i abril d'aquest any en la ciutat de Granollers, és nou, absolutament nou, per deshonra i vergonya dels que l'han posat en pràctica i dels que l'emparin. Si triomfés, que no triomfarà, els ministres de la Governació ja no tindrien més mals de cap per a fer l'encasellat: tots els districtes d'Espanya, fos quina fos la forma d'opinió que imperés en ells, tindrien el diputat que imposés el Govern, d'acord amb el Tribunal Suprem.

Heu's aquí els fets:

A Sant Feliu de Codines hi ha dos collegis electorals; en l'un la «Mesa» era constituïda per elements addictes a En Torras; en l'altre, el president era un home poc avesat als afers electorals i tímid. La votació, malgrat tota mena de coaccions, era favorable al senyor Trias: així resulta de l'escrutini intervingut per la Fe Notarial i exposat al públic, com mana la llei, i certificat en els documents que la llei dona dret a demanar pels representants dels candidats. Per tota aquesta documentació, el senyor Trias tenia majoria en els dos collegis. Però, després de l'elecció, fugí un dels presidents, i l'altre i els adjunts es negaren a signar l'acta. I aquí començà la falsificació.

Dipositades, no a l'estafeta de Sant Feliu, com mana la llei, sinó a la de Caldes de Montbuy, aribaren a la Junta Provincial del Cens unes actes, amb signatures evidentment falsificades, l'una, i incompletes l'altra, per les quals el senyor Torras obtenia 280 vots en l'una i 240 en l'altra, i 9 i 4, respectivament, el senyor Trias, essent així que pels documents legals i notorials que té el senyor Trias consta que ell obtingué en l'una 129 vots contra 81, i 132 contra 112 en l'altra. Aquest és el cas.

Amb el nou procediment és completament inútil, als falsificadors de la voluntat del poble, vessar la sang com a Badalona, falsificar vots i representacions oficials, com a Granollers i a Badalona mateix, coaccionar, per l'autoritat més o menys disfressada i les pistoles més o menys sindicalistes, els esperits febles, calar foc als boscos per a retèner, amb la feina de l'extinció, elements influents; n'hi ha prou amb estendre el cas de Sant Feliu. O sia redactar unes actes a gust del candidat, falsificar unes signatures, quan els que han de signar no són instruments seus, i, en la forma que la llei prevé, enviar-les a la Junta Provincial del Cens, que no tenint autoritat per a discernir falsificacions ni per a avalorar documents, no pot fer, trobant-se amb actes dobles, cap proclamació. El Tribunal d'Actes del Suprem, que en política rep ordres del Govern, és el veritable elector, ço que vol dir que l'elector és el Govern.

No creiem que pugui passar ara aquesta falsificació, com va passar la d'abril darrer i com va passar, malgrat la indignació del Congrés, la de Torroella de Montgrí, en les penúltimes eleccions generals.

En altre lloc d'aquest número publiquem el telegrama que les minories del Senat i del Congrés dirigeixen als que poden evitar la vergonya. Per poc que sigui l'esperit de justícia i l'instint de conservació dels polítics de Madrid, Granollers tindrà per diputat el senyor Trias.

Mes, hem d'insistir encara en el cas de Sant Feliu de Codines? val la pena de tornar-ne a parlar.

La mort d'En Buxareu

L'Associació de la Premsa

S'ha reunit la Junta Directiva de l'Associació de la Premsa Diària, sota la presidència de don Joan Barco.

El secretari, senyor Flo, ha donat lectura de nombroses comunicacions de condol que s'han rebut amb motiu de la pèrdua del soci don Pere Buxareu de Siria, i el president ha explicat les disposicions preses, en as-

sabentar-se de la mort del distingit company.

La Junta ha acordat fer constar en acta el sentiment que li ha produït aquesta baixa, comunicar el seu condol a la família del finat i a LA VEU DE CATALUNYA, contestar amb agraïment les comunicacions de condol rebudes, i a proposta del senyor Bru i per unanimitat, posar a la sala d'actes de l'Associació el retrat del senyor Buxareu, encarregant la seva biografia, que serà llegida en col·locar-se el retrat al nostre company En Joaquim Pellicana i Camacho.

No ho volem creure

CONTINUA dient-se que el senyor marquès d'Alhucemas vindrà a Barcelona el proper dia 13, per inaugurar l'Exposició del Marroc. No ho volem creure.

Per pocs dots de governant i de polític que es vulguin reconèixer en l'actual president del Consell de ministres espanyol, s'ha de suposar que si tingués aquella intenció hauria obrat de molt diferent manera, sobretot en aquests últims temps.

Si el senyor marquès d'Alhucemas desitges venir a Barcelona estem segurs que no hauria fet cometre, per totes les autoritats i les organitzacions oficials que estan a les seves ordres, la sèrie d'abusos i d'atropells que es perpetraren fa ben pocs dies amb ocasió de les eleccions celebrades al districte de Granollers-Badalona.

Si el President del Consell de ministres tingués ganes de venir a Barcelona el dia 13, estem segurs que a hores d'ara hauria promès que Catalunya tingués esment de com ha donat compliment a la paraula que empenyorà al Senat, contendint amb el nostre il·lustre amic el senyor Duran i Ventosa, d'afrontar el problema català i buscar-hi una solució.

No hem vist que en cap reunió de les moltes que durant l'estiu ha celebrat el Consell de ministres s'hagi tractat d'aquest tema. Creiem que no es va pas cap al camí ofert portant als Consells de la Corona el senyor Armiñan, qui, sobre ésser amic polític del senyor Alba, té la significació d'haver-se distingit per la seva inquina contra les aspiracions de Catalunya.

No volem creure, repetim, que el senyor marquès d'Alhucemas vulgui que els catalans, en tenir-lo entre nosaltres, ens recordem exclusivament de l'home que en les eleccions generals i en les anteriors celebrades, ofengué — faltant a totes les consideracions i a totes les lleis — els sentiments de la majoria dels catalans.

No volem creure que se'ns vulgui presentar com qui ens envia autoritats durant el govern de les quals la sang fou vessada ultra mesura pels carrers de Barcelona i la seguretat dels ciutadans desaparegué per complet. No volem creure que amb la seva visita vulgui acabar d'obrir la llaga inferida a la nostra economia amb tractats comercials ruinosos, les conseqüències dels quals van tot augmentant cada dia els nostres industrials. No volem creure que vulgui aparèixer, a Catalunya, on la guerra del Marroc és absolutament impopular, com el responsable de què continuï l'aventura en la qual s'escolen la sang i els cabals dels ciutadans.

El problema de la cultura a Catalunya

Conferència del conseller de la Mancomunitat senyor Romà Sol a l'Escola del Treball

El Curset d'Humanitats que, com cada estiu, organitza l'Escola del Treball, s'ha clos enguany amb la conferència que el conseller de Cultura de la Mancomunitat, En Romà Sol, donà el dia 31 del proppassat agost.

L'illustre conferenciant va començar dient que Catalunya es veu avui formant part d'un Estat que té en complet abandó totes les missions que li pertocquen. L'administració de l'Estat, les obres públiques, la defensa del territori, les comunicacions, la cultura, no han estat sinó uns ordres que omplen les planes de la «Gaceta», però no són ni han estat mai aquelles funcions de govern que tot Estat té l'obligació d'exercir en benefici dels seus ciutadans que religiosament paguen tributs i les gabelles que des de les elites esteres s'els imposen. I és que la alta magistratura de l'Estat espanyol no hi ha homes de presència científica, amb una forta preocupació que els faci aptes i competents per l'exercici de les funcions governatives, sinó que a Espanya els homes que opten i arriben a la més alta magistratura de l'Estat, no passen d'aficionats i són polítics professionals sense altre prestigi ni preocupació que el parentiu amb altres homes públics, i l'haver fet o el prometre fer favors personals als amics o companys polítics. Ben diferent, per cert, de la nostra Mancomunitat, a la Presidència de la qual s'han portat homes que abans que polítics havien sobresortit en el món de les ciències o de les arts, com En Prat de la Riba, primer, i En Puig i Cadafalch, avui.

L'Estat espanyol ens ha condemnat a l'analfabetisme i a la incultura, en tots els graus, des de l'ensenyament primari fins als alts estudis universitaris, professionals i tècnics.

Tots sabem el que és l'Escola primària a Espanya, i com l'Estat espanyol tracta Catalunya en ço que es refereix a l'ensenyament primari. El que costa avui a Espanya l'ensenyament primari, en paguen un

3 per cent als propis alumnes, un 1 per cent les «provincies», un 89 per cent els Municipis i solament un 6 per cent surt dels pressupostos de l'Estat, entrant en aquesta xifra totes les despeses d'ordre administratiu.

Pel que toca a Catalunya, aquesta no arriba a tenir una escola pública per cada 1000 habitants, mentre que a la resta d'Espanya hi ha prop de tres escoles per cada 1000 habitants. Del cens escolar de Catalunya tenim que un 40 per cent assisteix a les «Escoles Nacionals», un 22 per cent a les Escoles privades, i un 38 per cent queden sense instrucció. Un 38 per cent dels nostres infants condemnats a l'analfabetisme per l'Estat espanyol.

I, amb tot, no és possible que aquest migra ensenyament primari arribi a assolir la més petita eficàcia, degut especialment a la dificultat de l'idioma. L'infant, en anar a l'Escola, es troba amb uns textos que no entén i amb un mestre que tampoc entén.

Si de l'ensenyament primari passem al secundari veurem com les més gran encara la deixadesa i incultura de l'Estat.

L'ensenyament secundari ha d'ésser el complement del primari, a la vegada que preparatori per als estudis superiors, ja siguin universitaris professionals o tècnics. Sense Catalunya, a Espanya per aquesta missió hi ha 52 «Instituts generals i Tècnics».

A Catalunya en tenim sis, un de sol per la «provincia» de Barcelona, dos a la de Girona i Tarragona, i un a la de Lleida.

Aglomeració d'alumnes als Instituts, l'absurd pla d'estudis i l'actual organització no permeten de cap de les maneres assolir la llur finalitat; no parlem ja del material, d'aquells «Museos de Historia Natural» i «Gabinetes de Física», en què els aparells surten una vegada a l'any a classe i no és possible fer-los funcionar.

L'Estat espanyol no ha sentit o no ha vist encara la necessitat de crear un Ensenyament complementari per

aquells joves que no volen seguir una carrera universitària; a aquests, l'Estat els abandona precisament en el moment en què els és més necessària una forta preparació per a llançar-se a la lluita per la vida.

I amb l'ensenyament secundari l'Estat no hi esmerça cap diner, en alguns Instituts, com el de Barcelona, hi fa un home negoci, i en els que hi salda deficit, el gira contra les Diputacions respectives.

L'ensenyament universitari, com a conseqüència dels primaris i secundaris, presenta un aspecte encara més pobre. El concepte que de la Universitat tenen els homes que governen Espanya s'ha vist ben patent amb la creació de la Universitat de Múrcia.

La Universitat espanyola no és un centre al qual concorren homes de ciència i estudi per tal d'anar assolint cada dia una més gran cultura en les diferents branques del saber humà, la Universitat espanyola és una expenedura de títols acadèmics que permeten, el dia de demà, exercir una carrera legalment, encara que no sempre lloctament, però que no són, ni de molt, patents de competència i capacitat científiques.

Hi ha una altra branca de la cultura que, excepcionalment, si que ha merescut amb «esplendidesa» l'atenció de l'Estat espanyol: i és la que es refereix a l'ensenyament tècnic industrial.

Es possible? A Espanya hi ha tres Escoles d'Enginyers Industrials, i les corresponents de «Camins, Montes, Agrónomos y Minas», i 32 «Escuelas de Artes e Industrias».

Causa realment sorpresa aquesta profusió d'escoles que foren fundades en 1901, reorganitzades al cap de poc i tornades a organitzar més tard... No sabem fins on arribarem, car és segur que llur reorganització no acabarà aquí.

A Catalunya, la Regió sense dubte més industrial d'Espanya, tenim tres «Escuelas Industriales», les de Vilanova i la Geltrú, de Sabadell que és municipal, però subvencionada. Estem igual que a la «provincia» de Jaén, que també en té tres, Baeza, Linares i Jaén.

El meu amic En Manuel Massó, director de la nostra Escola tèxtil i catedràtic de la de Vilanova, que l'legi anys enrera el discurs reglamentari d'obertura de curs a l'Escola de Vilanova, gosa de manifestar el tristíssim paper que estan representant a Espanya aquestes Escoles creades amb un R. D. que diu que han d'ensenyar però no com i amb què ho han d'ensenyar. L'Escola de Vilanova ha tingut molts anys assignades 10.000 pessetes «para material y otros gastos».

Hi ha a Espanya, demés, 17 «Escuelas de Comercio», i 12 «Escuelas de Nautica», de les quals sols una de cada mena correspon a les terres catalanes.

Per donar una xifra que he explicat tot, acabaré dient que del Pressupost general de l'Estat, sols un 5 per cent s'esmerça en Instrucció Pública. Aquesta és la cultura a què ens té condemnats l'Estat espanyol, i amb aquests termes tindriem plantejat avui el problema de la cultura a Catalunya si no hi haguess les nostres corporacions públiques que de temps ençà venen preocupant-se d'aquest problema.

Tan bon punt l'ideari català s'apodera de les corporacions, el primer que preocupa fou la cultura, i des del primer moment, en Prat de la Riba i el que és avui el nostre President, En Puig i Cadafalch, a la Diputació de Barcelona començaren la reconstrucció de la nostra cultura.

Com a ensenyament primari, la Mancomunitat no pot sinó subvencionar escoles particulars, ja que la llei espanyola li té vedat crear-ne. I a aquell fi és val de la Protectora.

En l'ordre tècnic i professional, la prou conegudes i en totes, com junt d'Escoles que integren la Universitat Industrial, fundant després l'obra de les Biblioteques Populares, que s'escampa arreu de Catalunya, i fundant, entre altres, la més alta institució científica de la nostra terra: l'Institut d'Estudis Catalans.

Totes aquestes Institucions us són prou conegudes i en totes elles, com en aquesta Escola del Treball, procurem formar no únicament tècnics o homes de ciència, sinó esperits que s'orientin en el coneixement i a si mateixos, i a ésser útils als altres, car sols en aquest estat de consciència i de germanor humana pot gaudir l'home dels goigs de la vida.

Aquesta tasca requereix avui el màxim d'esforç i d'entusiasme, i mentre Catalunya estigui supeditada al règim centralista, els catalans hauran de seguir portant a la causa

La declaració ministerial

SUPOSEM que ni el Sr. marquès d'Alhucemas ni cap dels ministres que constitueixen el seu gabinet creurà que hi ha un habitant de la Península Ibèrica que hagi pres seriosament llur flamant declaració sobre el Marroc i el famosíssim programa de la concentració lliberal.

Si el divorci entre el Govern i el país no fos tan absolut, la lectura d'aquest anodí i inconcebible document hauria produït veritable indignació. Ara el país l'ha acollit amb la més eloqüent indiferència. El Govern, com diu *El Sol*, ha perdut alhora l'autoritat i la serietat. Es, com diguérem nosaltres, en contemplar la seva actuació inicial, una caricatura de govern. Ara el senyor Garcia Prieto i el senyor Alba volen donar la impressió que són uns grans estadistes. Fins i tot gosen a pensar en altes combinacions internacionals i diplomàtiques. Anuncien el que faran a l'octubre i al novembre. I encara parlen dels compromisos d'honor de la concentració... Tant se val!

Les paraules, amb les quals vol el Govern amagar la seva nova claudicació fan riure, baldament tinguin un pregon sentit tràgic. Cal repetir-les en llur propi idioma:

«El Gobierno, unánimemente al consignar esto, lo está también, para proclamar ante la opinión que ello no significa que haya rectificado el concepto sobre la política de protectorado a desarrollar en Marruecos.»

Solicitada y obtenida la propuesta del Estado Mayor Central como una necesidad militar ineludible, por imperio de las circunstancias, el Gobierno no podía aceptar la responsabilidad de rechazarla, con grave riesgo para la seguridad de nuestras tropas y posible daño para la zona ya pacificada.

Nunca se le ocurrió a la concentración que gobierna imaginar que la acción política habría de lograrse con sólo la implantación del protectorado. Ahora y luego habrá de hacerse acompañada de la acción militar, como hacen otros países que tropiezan con cábilas irreductibles y con núcleos de bandolerismo montañés; pero todo se producirá dentro del criterio, tantas veces expuesto, de dar preferencia a la intervención civil asociando a los indígenas a la obra de la nación protectora, reducida a los límites y a las medidas que las necesidades económicas exijan con relación a las que el ejército demande.

Por o mismo, el Gobierno, en esta su primera deliberación, ha acordado transmitir las instrucciones adecuadas al alto comisario y adoptará una serie de medidas a ajustar el presupuesto de Marruecos a hacer más económicos y eficaces todos los servicios.»

No en parlem més. Tot això fóra eminentment còmic si no restessin compromesos la sang i la riquesa de país.

Sí. El Govern ha perdut totalment l'autoritat i la serietat. En aquesta Espanya d'acordió de la concentració lliberal l'únic comentari possible a la situació ens el dona fet *La Voz*, de Madrid, que diu:

«Cuando los ministros salieron de Palacio, un grupo de malagueños, entre los que figuraba el matador de toros Paco Madrid, se acercó al Sr. Armiñan y le felicitó con entusiasmo.»

Cal reconèixer que tot això és molt típic de la decadència.

de la cultura del nostre poble tots els sacrificis i totes les abnegacions.

L'illustre conseller de Cultura de la Mancomunitat fou molt aplaudit pel nombre públic que l'escoltà, donant-se per clausurat, amb aquesta notable conferència, el «Curset d'Humanitats» d'enguany de l'Escola del Treball.

Dietari històric

5 setembre de 1774

LA JUNTA DE COMERCIO DE BARCELONA ESTABLEIX L'ESCOLA DE DIBUIX I GRAVAT

Les despeses fetes per a sostenir a París En Pasqual Pere Moles, a fi de prosseguir els seus estudis — dels quals ja poc temps parlarem — es dedicaren a establir aquesta escola. S'encarregaren per delegació de la Junta, el marquès de Palmarola, En Melcior Guardiola, En Pere Ros, i En Josep Francesc Seguí, d'acord amb En Moles, de portar a la pràctica la fundació.

Passaren alguns mesos en preparatius, i per fi el 23 d'abril de 1775 s'obrí l'aula ben proveïda de material i de moltes de guix, de fabricació italiana. Fou tal l'entusiasme de la gent per a rebre les lliçons que, donat el nombre d'alumnes, s'hagué de nomenar un mestre-ajudant, amb el sou de 130 lliures anuals. Per les qualitats dels concursants, es nomenaren tots dos: En Marian Illa i En

Pere Pau Montanya, aquests, sots-director de l'escola durant 23 anys, i director a la mort d'En Moles.

Plogueren donatius de tots indrets per a l'Escola, distingint-se en la protecció l'intendent Castañón, pare del futur general i duc de Bailén, que visqué a Barcelona.

El mateix any s'oferiren tres premis en pública oposició, i concursaren cent noranta set alumnes, dictant el veredict el Acadèmic de Sant Ferran i escultor Carles de Salas, nascut a Barcelona.

Al cap de dos anys es formulà el Reglament de l'Escola, assenyalant-se en aquests termes el fi de la Junta de gent: el formar, mitjançant la: «Donar bons coneixements sobre manufactures i artefactes a tota classe de gent, perfectes pintors, escultors, arquitectes, gravadors, etc.; comunicar les llums necessàries per a criar i promoure el bon gust en les Arts i Oficis, sent que s'apliquin amb encert els talents, es multipliquin i aclareixin les idees sacostumades a preferir les formes senzilles i naturals a les estravagants i compostes, i finalment, a l'avencament de les Arts, fàbriques i Oficis mecànics.»

Aquells barcelonins, de colço curt i perruca, del segle XVIII, sentia com En Campmany i En Jovellanos la glorificació del treball manual tan deixat a la resta d'Espanya. Tenien per honra la tasca que altre gent menyspreava. Volien el gremi no la «hidalgia». Potser aquí podríem assenyalat dues orientacions diverses que ompliren el passat segle, i que encara, per desgràcia, perduren en l'ànim espanyola.

ESPIGOLAIR

URALITA

PER A COBERTES
URALITA, S. A.
 SUCESSORA DE ROVIRALTA I C.^a, S. EN C.
 Plaça d'Antoni Lopez, 15 - Teléfonos 16441 A848
BARCELONA

Herpes
Escrofula
Artritis

PICORS

Grans - Aonés - Granallades

Qui, en un i altre sexe, no desitja preservar-se per a sempre d'aquesta incessant necessitat de gratar-se? Qui no desitja tenir una pell irreprotxable, un cutis enterament net de tota erupció, de tota florescència? Quins són, en fi, els malalts atacats d'Eczema, Brans, Psoriasis, Sicosis, Varies, Llagues varicoses o de qualsevulla altra espècie, que no desitgin veure cessar les seves dolències tan deprimentes com doloroses? Aquí afirmem, i ho repetim sempre a tothom, que tot el món, sigui quin sigui l'origen del mal, pot posar-se definitivament a cobert d'aquestes erupcions. Milenars de cures, que recordarem oportunament, obtingudes pel tractament repetit del meravellós

Depuratiu Richelet

confirmen, científicament, l'absoluta eficàcia d'aquest poderós rectificador de la sang: la seva acció és energica i ràpida. Ataca el mal en el seu origen. El líquid sanguini queda net de les impureses que el corrompen. L'excés d'humors és deté, la infecció desapareix, les llagues es cicatritzen i el malalt es guareix. És, doncs, el tractament ideal per a impedir totes les manifestacions d'Artritis, l'origen del qual està íntimament lligat a les alteracions de la sang: Reumes, Gota, Dolors, Asma, Entesoma, Morenes, Fiebris, Congestions, Arterio-Esclerosis, etc. En cap cas ha fracassat aquesta medicació.

Cada flascó va acompanyat d'un fascicle il·lustrat. De venda a totes les bones farmàcies i drogueries. Laboratori, L. RICHELLET, de Sedan, 6, rue de Belfort, Bayona (França).

Resultat segur

DESCOBRIMENT SENSACIONAL!

TUBERCULOSOS, NO DESESPEREU!

La vostra curació és un fet, si recordeu al metge que els Tisíologs més eminents del món utilitzen com a tractament ULTRA-MODERN «antimicrobià», «antitoxí» i «antimolètic» per a la defensa i immunització de l'organisme infectat, la darrera paraula de la ciència: Bloquímica, o sigui el producte anomenat

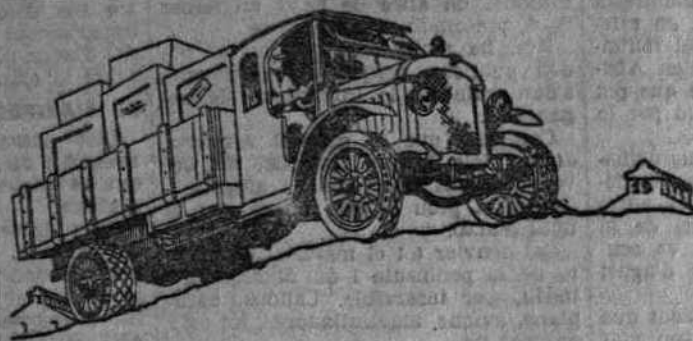
«Serofimina Puig Jofré»

(Nom registrat en tots els països)

Medicació injectable, que pot i deu ésser aplicada en tots els períodes de la malaltia. — Efectes rapidíssims. Multiplicació inusitada de les defenses naturals i antitoxinament immediat del bacil de Koch i altres associacions patògenes.

Es troba de venda en totes les bones farmàcies del món.

Demaneu informació i prospectes als concessionaris per a Espanya: Senyors Pérez, Martín i Companyia, Alcalá, 9, Madrid, i Consell de Cent, 341, Barcelona.

Servei constant i econòmic

A tot arreu les gomes per a camions han demostrat ésser de gran valor i molt econòmiques per a les persones que n'han fet ús.

La Companyia Goodyear fabrica tres tipus de gomes per a camions, els Bandatges de Coixí All-Weather, els Bandatges Massissos All-Weather i els Neumàtics Gegants de Corda.

Permeteu que el venedor Goodyear vos ajudi a determinar el tipus més adequat per al vostre treball.

GOODYEAR

Bandatges Massissos

RHODINE

Algunos comprimidos de «RHODINE» rechazarán todos los males (Neurálgias, etc.) debidos a la fatiga a raíz de un trabajo prolongado y dejarán a usted el empleo de todas sus facultades.

La Puda de Banyoles

Aigües sulfhidríques, sulfhidratades sódiques, silicatades i radioactives. Anàlisi del Dr. Oliver i Rodés

Són les que contenen més sílice col·loidal i silicat sòdic. La Puda de Banyoles, per les seves sales d'inhalacions i polvoritzacions, departaments de bany i dutxes, és dels millors d'Espanya.

La seva temporada comença a 1.º de maig i finalitza a 31 d'octubre. Produïx miraculosos efectes: En les dolències de la pell, en l'escrofulisme i pretuberculosi, en les afeccions cròniques de l'aparell respiratori, en la litiasi renal, en la faringitis de caràcter artrític i altres manifestacions de l'artritis.

Per als avariats i mercurialitzats, les aigües de Banyoles són substitutives de les d'Archea. En tres hores es va de Barcelona a Banyoles, trobant-se situada «La Puda» a prop del seu formosíssim llac, de vuit quilòmetres de perímetre.

PER A L'ISTIU Anuncis

Més útil i pràctic que uns binocles de campanya. Uns binocles són el més fàcil company per a tota classe d'excursions, és l'únic que pot portar-se on ni la vista ni les cames poden arribar, i quan reuneix les condicions de perfecció i baratura és fa quasi indispensable. Això ofereix

La Optica Medical

un binocle «tourista» estolt, culro correctiu per a posar en bandolera i amb un augment de

5 vegades pel límitat prou de

35 PESSETES

Carles Tutusaus - Fabricant

BOQUERIA, 22 - BARCELONA

Fàbrica de Flors, Corones i Plantes

Tot el que's necessita per a fer-les

Antiga Casa T. COSTAS. Palla, 13 i 15, pral.

PER A ANUNCIAR

en els periòdics servint-se de l'EMPRESA IDEAL d'INFORMACIÓ estalviareu temps molèsties i diner. - 16, Rambla de les Flors, 16 baixos. Teléfon 4863 A

MEDICAMENTS

químicament purs, específics farmacològics i aigües minerals, es reben directament dels punts d'origen. Farmàcia de Botta i Batta, Rambla de Catalunya, núm. 1, cantonada Ronda de la Universitat.

Quando se encharge en medicamento extímase siempre esta marca, la cual será una garantía de la legitimidad del producto.

Medicamentos
extranjeros
acreditados
Vda. de

Salvador Alsina

Passe del Crédito, 4-BARCELONA
Teléfonos n.º 2429

Casa fundada en 1878
dedicada a la venta de toda clase
de medicamentos legítimos

Véase el catálogo general de la casa
que se da gratis

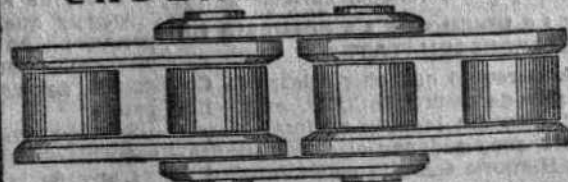
EXTRAU SENSE
DOLOR NI MOLESTIA
ELS ULLS DE POLL
Y DURISSIES

SE VEN A TOT ARREU
AGENTS.

J. URIACH & C.
Bruch, 49.-BARCELONA

Desconfieu dels similars
y no dubteu dels efectes
del CALLICIDA-ESCRIVA

GADENES «TITAN»

Per a TOTA MARCA d'Antocanions de QUALSEVOL TONELLATGE d'acer cromoniquel garantitzat
PELAYO, 16, ENTRESOL

FUNDAT EN 1871.—Primària, Comerç, Atxillerat (ensenyan. of., col·leg. i lliure), Estí de matrícula.—Externs—Interns

COL·LEGI IBERIC

CONSELL DE CENT, 340
i Llíria, 49
Director: Llicenciat M. MARCEL

